

Wrakhout

FRANS BEEKMAN

Zo lang er schepen langs de Nederlandse kust varen, spoelt er na storm vaak de lading van die schepen aan, waaronder vroeger veel hout. Een bekend verhaal in de kustplaatsen luidt, dat de dominee in zijn gebed vroeg om het behoud van de mensen op zee, 'maar als er toch een schip vergaat, laat het dan aan onze kust gebeuren'. De prentbriefkaart van de oostelijke kant van Schiermonnikoog laat ons een grote zandplaat met een dynamisch landschap zien.

Tot ver in de vorige eeuw waren er houten zeilschepen, die vaak op het dek een lading stammen en balken vervoerden. Deze deklast kwam bij storm vaak als eerste in het water terecht. Wie aan de kust woont, weet dat de stromingen er voor zorgen dat op sommige plaatsen aan het strand meer en op andere plaatsen minder aanspoelt. Behalve planken en balken bevat het 'vloedmerk' ook takken, wortelstokken, allerlei zaden, drijvers, lege flessen en dode zeedieren als zeesterren, vissen, krabben en schelpen.

Wat tegenwoordig het meeste aanspoelt zijn kapotte nylon vissersnetten en touwen, plastic kratten en vooral huishoudelijk afval dat overboord wordt gekieperd. Het hout van wrakken of 'wrakhout' is zeldzaam geworden. Op veel plaatsen langs de kust, zoals in Kijkduin, Zandvoort, Texel en Terschelling, zijn juttersmusea waar vakantiegangers zich kunnen vergapen aan de grote verscheidenheid van aangedreven 'schatten' uit de Noordzee. Stoere jutters met een visserstrui vertellen er hun sappige verhalen.

Eilandstaart van Schiermonnikoog

De oostelijke, buitendijkse delen van de Waddeneilanden worden tegenwoordig beeldend 'eilandstaart' genoemd, als tegenpool van de 'eilandkop' aan de westkant. Op de prentbriefkaart uit 1957 kijken we vanaf de zandplaat in westelijke richting naar het Willemssduin met houten bakken. Links daarvan ligt het Derde Duintje. Beide geïsoleerde duinen waren ruim 5 meter hoog en met helm en vlier begroeid. Vlak voor het Willemssduin lopen twee mensen voor een geul die uit de Waddenzee naar binnen stroomt. De fotograaf stond ongeveer op de grens van de zandplaat en de Waddenzee. Aan de schoensporen is te zien dat hier slijkgig zand ligt. Het is een mooi leeg landschap. Het wrakhout op de voorgrond moet van rechts, vanaf de Noordzee tussen de strandpalen 14 en 15, de vrijwel onbegroeide zandplaat zijn overgespoeld. Pas in 1959 werd aan de Noordzeekant een stuifdijk aangelegd, die nogal eens doorbrak en na 1990 niet meer wordt onderhouden. Op enkele plekken van de plaat zijn lage bulten te zien. Rondom het vloedmerk is zand blijven liggen en heeft zich de pionierplant biestarwegras gevestigd. Hier wordt vervolgens meer zand ingevangen en ontstaat een embryo- of strandduintje. In de jaren '50 van de vorige eeuw heerste hier nog een geheel natuurlijke dynamiek.

DR. FRANS BEEKMAN IS OUD-LERAAR AARDRIJKSKUNDE

Schiermonnikoog, Gezicht op het Willemssduin

Eilandstaart van Schiermonnikoog. Uitgave: Van Leer's Fotodrukindustrie N.V. Collectie F. Beekman.